

זורה לשורה פולט באחד ציגית של שים: "את יוהרה..." וירי יוהרה, רוקה, דבר הראשונים לעותיות של מון אלמנט היקר... או ב כסופים וצו את ה- יום... ב צת, ממלאת כמו: "אני סימטאות להי המנט ילולי, שלא א בבחינת זלו מעמים שונים שר נתן זה, והוא עושה בני, שהוא ותב: "בני ע חיי ה- ע ככל ה- זמתי! כל ר גם את בדיעה ש- יבוד שירי זה הנושא מתיחס ל- ית, יהודי ז, שהתא- קה מקדשו וא לירדשי ל שיריו / האריות / ממש "ממש תם, והוא יר הנפתח ילתי עם רם שהם- אן המגוח, ותבו אין רוקה / דור, דור רוקה ב- נוסח פיו- אדם בא מה דרכי זן אבנים גיאופסיים שגורם כ, במשך מחורף ב- רקת בו, ילה ה, אשר כמו ותה של מאיר. גות, מיוכרים ים היט- יר בידי יה (ד"ר) ים הרא- נו גותן כתב של המתנה וזת אמר- ת 1957, לצפות המתנה ז מאיר. יר, יש- יאת עם עמודים

בעיקבות בגוריון פוסע מוכירו הפרטי לשעבר, וכיום נשיא המדינה יצחק נבון, המתגבר על רגשותיו כלפי ראשהממלה בדימוס, אשר מנעה בשל סיבות שלא נבעו מטוב לב את בחירתו של נבון ל- משרת נשיא-המדינה, בימי שלט המערך בארץ. נשיא אחר של המדינה, זלמן שז"ר, מעניק להערכתו את גולדה את הכותרת המנצחת, אלא שגם כותרת זו, קדמה בשלוש שנים לנצחונה ביום-הכיפורים 1973. דברי הערצה אפולוגטיים, כי יאות לדור הבנים הסרים, מביא יגאל אלון המנחה, תחת הכותרת נאמנות לעק- רונות ודבקות במטרות, אלו, בניסוחו הר- מנומס, מתעלם מחלקה של גולדה, כי

מאוזכרת מאיר * אידישע מאמא גלובאלית

התפשטות האטימות אשר הובילה אותנו לילמתת יום-הכיפורים. הוא מלא הערצה רוטטת, ומתאר אותה במילתמה זו (מי שלא ראה את גולדה מתייצבת לעת משבר כמנהיגת העמידה והניצחון במילי- המת יום-הכיפורים — לא ראה מנהיגות מופת מימיו...)

לספרלטיבים של קודמיו מצטרף שימ" עין פרם, תחת הכותרת הביאה. בדומה ליצחק נבון, הוא מכסה בצביעות רבה את יריבותה לו, לדמותו, ולכל שהוא ייצג עבורה. והוא מספידה בקדיש יתום פרטי: "לכל אורף חייה היא היתה אם גולדה... אשף-המיטבה של גולדה מאיר, ישראל גלילי, מעלה קווים לדמותה של גולדה, כאשר אחד מראשוני הקווים שזוכר גלילי הוא, הוראתה לשלישה הצבאי "אני רוצה לדעת ברע שבהחורים חוזרים ומה שלומם..." גלילי לא מנסה להקשות קר- שיות על האטימות המדינית שהולכה את אותם בחורים לצאת, ולא מנתח את תגובתה כאשר ד"ר נחום גולדמן הוזמן לקרוא לפגישות שהיה בכוחן למנוע מהיג יציאת אותם הבחורים למילחמה. מנהיג העבר של מפ"ם, יעקב חזן, מסביר תחת הכותרת אם בישראל כי "גולדה ינקה את כוחות הנפש מן הגולה הי- יהודית", וכמו שוכח את סיסמת היסוד של השומר הצעיר, "אל תשבע בני, אל מוסר אב / ולתורת אם אל אוזן תט / כי מוסר אב הוא: קו לקו... / ותורת אם: לאט לאט..." (שירו של ד"ר שימ"עניו). חזן, בדומה למאזכרים אחר- רים, מתעלם מצורך אימרתיה של גול- דה, מתגובתה למצוקת הפליטים הפלסטי- נים ברצועת עזה: "שילכו לייבש את הביצות ברצועה וישתלו אקליפטוסים, או תגובתה למרד הפנתרים השחורים: "ילדים רעים" חזן מציגה כנושאת דגל הדמוקרטיה הישראלית.

לא נפקד פירקו של משה דיין, אחיו- תאמו של יגאל אלון, בדור הבנים, שבו הוא מכנה אותה כ"איון קשבת, ראש

פתח ולב אמרתי, מרחיק לכת שר אחד ממשולותיה, זאב שרף, הממשלה "כרכרי- רה בשעתה", אך לשוא מגיעים מזכ"ל ההסתדרות ירוחם מושל, המכנה אותה כ"מופת לרוך אנשי ולקשיות-עורף יהו- דית" וישראל אלדר, הרואה כגולדה "חיילת ציונית". פרק נוסף בגולדה הוא זה המופיע תחת הכותרת בחמיצתה, ונפתח בקטע מאוד לא מרגש ומאוד לא אמין שנכתב בידי ילדיה, ונמשך בעטם של יעקב צור, אחד מפקידיה במישרדה-חזק, ו- שאר מחייקי מישרות בחצרותיה השונים, כמו לו קרר, זלמן חן, רינה דותן ואחרים.

הפרק האחרון בגולדה הוא משלה. פרק זה מכח על פניו של הקורא כרוח כפור ביום חמסין. משלה של גולדה מאיר אינו כתב ברל כצנלסון, לא מיכתבי משה שרת ויומניו, לא כתבי דויד בן-גוריון, ואפילו לא ספריהם של משה דיין, שימ"עין פרם ויצחק רבין. משלה מכל 14 קטעים (שכנראה מתווים מיבחר) והבולטים שבהם הם על העזרה ההדדית בהסתדרות; פועלי ארץ-ישראל להצלת יהודים; תנאים סוציאליים לפועלי-בניין; הייצור כגורם בקליטת העליה; נאום ב' וועידת-היובל של ההסתדרות ומיסדן וינה — הנאום האחרון. בעקבות אלה מצוי עוד פרק קטן, הנושא את הכותרת אי- רות לעת מצוא. שהוא מיצבור של אימ- רות חלולות, שלא כוללות את אימרתיה הגדולות כמו: "הוא יעוף אצלי"; "גיבוה, כנולד שקרן, פאסקורניאק, שרלמן" (על נחום גולדמן); "אנחנו ברל כצנלסון הקולקטיביים" ו"החבריה האלה" (על שימ"עין פרם).

הקובץ גולדה הינו תעודה של עניות, תעודה על האשה שכונתה "אידישע מא- מא גלובאלית", אשה שעקשנותה הביאה רעות רבות על החברה הישראלית, אשה שעמדה בראש אומה של חיילים, מבלי שיהא בכוחה למנוע מילחמה. קובץ זה נקרא כאנתולוגיה של מלחכי-פינכה, של יאשים ונשמישים, שהרפסלסכים-המותנים שלהם מימי שילטונה של גולדה מאיר המנחה טרם קהן, ופחדה גדול עליהם מכושר חשיבתם העצמית. גולדה נקרא כפארודיה על אישיות, פא- רודיה אשר אשר אינה מועידה לאיש. הנוסח החנפני והמתחסד של אנתולוגיה זו מעו- רר בחילה. איש לא העו לנסות ולראות את גולדה מאיר בפרספקטיבה של אם רוב הרעות אשר באו על החברה הישר- אלית במהלך שנות השבעים וראשית שנות השמונים. האנתולוגיה הזו אומרת יותר על המשתתפים בה, מאשר על הנפשי- הפועלת המרכזית שלה.

קליסקה

אפיקורוס

פרופסור נתן שפינגל מהאוניברסיטה העברית בירושלים, העשיר בשנים האחר- רונות את מדף ספרי קליסקה בעברית בסדרת מונוגרפיות מעולות על מאר- קום אורליוס וסוקראטס*. בימים אלה ראתה-אור מונוגרפיה נוספת שלו, העוסקת בחייו ובמישנתו של הפילוסוף היווני הגדול אפיקורוס**, ששמו הפך למושג... אפיקורוס (341—270 לפנה"ס שמיש- נתו ועסקת בעיקר בתורת-האשר, שימש מטרה למאבק של האסכולות הפילוסופיות היווניות האחרות, אשר מיקדו את מאבקן בהתעלמות. דברי לעג ודיבה. מאוחר יותר, היתה זו הנצרות שנלחמה באפיקורוס על שום שלילתו את האמונה בהשגחה האלוהית ובנצחיותה של הנפש. חיבור זה של פרופסור שפינגל ממלא את החלל בי- עברית. תחת הכותרת האיש ופועלו מת- מקד שפינגל על חייה מאבקו וחייבוריו. בשאר חלקי המונוגרפיה מביא המחבר טפח מהשקפתיו, החל בתורת-ההכרה

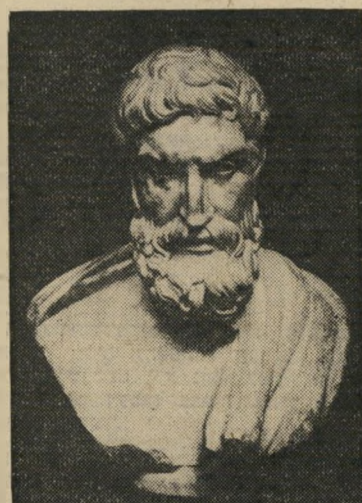
* ראו-אור בהוצאת מגנס. ** נתן שפינגל — אפיקורוס; הוצאת מגנס; 195 עמודים כריכה רכה). *** אפיקורוס: כופר, חופשי בדעותיו י'ביחיוד בענייני דת ואמונה) — מילון א. ב'ישושן.

קאנוניקה), ששימשה יסוד ראשוני ל- תורת המידות. הפרק האינדוקציה האפ- קוראית מביא את שיטת הסימון של הוגה זה, ודרכו בניתוח הסקת מסקנות מתופעה נתונות. שפינגל כותב על תורת אפיקורוס שתכליתה היא "להקנות לאדם שלוה ו- הרמוניה נפשית פנימית. תכלית זו מות- נת בשאיפה כנה להכרת המציאות ול- לימוד השיטה הנכונה של הכרת המצי- אות..."

החלק השלישי במונוגרפיה הוא תחת הכותרת פייסיקה (תורת-היש), שאותה חילק אפיקורוס לארבעה חלקים: (א) תורת- האטומים; (ב) התורה על התהוותה של התבל — קוסמולוגיה; (ג) תורת-האלים — תיאולוגיה; (ד) התורה על האדם ועל נפשו.

על מאבקו של אפיקורוס באמונה כפי שהיתה מקובלת בזמנו, כותב שפינגל ב- חיבורו: "מאבקו הנחרץ של אפיקורוס עם אמונת החשגחה ושלטון האלים עורר מחאות פוערות נגד הפילוסוף, בעודו כי- חיים וכן לאחר מותו. הוא נחשד בכפירה, ואף כי אפיקורוס עצמו מחה נגד אשמה זו, תזורים רבים אחריו דבריו של קיקרו, שהשיטה האפיקוראית היא אתיאסטי, שאפיקורוס שלל את האלים והשאר את שמותיהם בלבד, כדי לא להתגרות בדעת- הקהל ולא להיחשב ככפירה..."

פרק רביעניו הוא הפרק סטראפאר- מאקום המביא את ארבעת עקרונותיו ל- ריפוי הנפש. אחריהם מביא שפינגל תחת הכותרת חובותיו של האדם כלפי עצמו וכלפי חברו כמה מערכיו של אפיקורוס, אשר מומלצים למען יחייה האדם חיי

הוגה אפיקורוס התרחקות מן החיים המדיניים

אשר, כמו "על האדם להימנע מרדיפת בצע, תהילה, כבוד ועיוצמה, דברים ש- משחיתים את נפשו ומשעבדים את גו- פתו..." או "בהסתפקי במצעט ובהתנהגותו על-פי השכל בלבד יהא האדם לעצמאי וב'חוריו, וזה התנאי ההכרחי להגיע אל האושר ואל השלווה הנפשית."

מעניינת היא שיטתו של אפיקורוס על החברה, החוק והמדינה — כאשר הנחתו הי- ראשונה היא "האדם — אין הוא מטבעו יצור חברתי, וכי העובדה שבני-אדם משי- תייכים למין-האנושי אין בה שום ערכו תא שיחיו בשלום ולא יפגעו איש ברעהו כמעשים אלימים ואכזריים... אפיקורוס גם מליץ לתלמידיו ולחסידיו "על הת- רחקות מן החיים המדיניים."

פרק רביעניו, הוא הפרק גולדה של משנת אפיקורוס המתאר את גלגוליה של השקפתו מיוון העתיקה לרומא העתיקה, ואת ניוונה של מישנה זו עם עליית הנצ- רות. כיצד בימי הביניים זוהתה תורה זו עם כפירה ועם התפיסה המטריאליסטית, השוללת את קיומה של הנפש בת-האיל- מות ועם ההידוניזם הבעוט ביסודות הי- מוסר. תחייה מועטה לתורה זו באה בימי הרנסאנס. השפעתו של אישים כאיזאק ניוטון (1642—1717) ועמנואל קאנט (1724—1804), שייחס לאפיקורוס, "חרי- פות-ימוח גדולה", קארל מארקס (1818—1883) ורבים רבים, מעידים על הצורך שהיה קיים בעברית למונוגרפיה מעולה זו.